

Het Rapport Remkes: symptoom van een verstikt politiek bestel

De opdracht van de minister van Landbouw aan het Adviescollege Stikstofproblematiek was om te adviseren over 'hoe om te gaan met de stikstofproblematiek'. Bij lezing van het Rapport Remkes werd mij duidelijk dat de stikstofproblematiek eerder een symptoom dan een probleem op zichzelf is. Een andere afdronk van het Rapport Remkes.

Het Rapport Remkes beschrijft de geschiedenis van de stikstofproblematiek over enkele decennia. Na de invoering van de Europese richtlijnen 'Vogelrichtlijn' (1979) en 'Habitatrichtlijn' (1992) waren er al regelmatig geluiden dat er ingegrepen moest worden op het gebied van stikstofemissies en -deposities. In de jaren negentig werd Nederland met zijn natuurdoelstellingen binnen Europa het meest ambitieuze jongetje van de klas. Voor het goede begrip: Nederland heeft zichzelf die doelstellingen voor milieu en natuur opgelegd en vervolgens het hoe en wanneer die te realiseren met Europa gecommuniceerd.

Het Rapport Remkes is genuanceerd in zijn oordeel. Het komt erop neer dat in Nederland 'het roepen van doelstellingen' de kroonspande, zonder voldoende onderbouwing over hoe ze zouden moeten worden behaald én tegen welke 'kostprijs'. Het waren op papier sluitende, maar in de praktijk onhaalbare programma's. Oftewel: symptomen van opportunistisch kortetermijnbeleid. Een voorbeeld hiervan is de bezuiniging van 60% die het eerste kabinet Rutte op natuurbeheer en natuurbeleid invoerde. Hiermee werd meteen elke mogelijkheid die er was om de doelstellingen van de Natura 2000-gebieden te halen onhaalbaar. Er moest immers na de grote steunuitgaven om de Great Financial Crisis (2008) te bestrijden worden bezuinigd. Het is weliswaar begrijpelijk, maar onverstandig om bezuinigen te plegen die erin resulteren dat later een veelvoud aan kosten gemaakt moet worden om de consequenties van die bezuinigingen teniet te doen. Dit gebeurt indien er niet wordt gekozen voor

langetermijnbeleid, waardoor er alle ruimte komt voor opportunisme.

Het Rapport Remkes staat voor een integrale aanpak. Een evenwichtige afweging van de ontwikkeling van de natuur en economie met logischerwijs oog voor wetenschappelijke inzichten, juridische overwegingen en bestuurlijk perspectief. Minder logisch lijkt dat in het Rapport Remkes niet gesproken wordt over de Kaderrichtlijn Water (KRW). In 2000 heeft Nederland zelf – net als voor eerdere natuurgerelateerde Europese afspraken – de kwaliteit van zijn grond- en oppervlaktewater per 2027 gedefinieerd. Zo'n 22 jaar later blijkt dat Nederland deze kwaliteit absoluut niet gaat halen. Hier zien we de relatie met het stikstofprobleem en de landbouwsector. Mede doordat de waterschappen het neerslagoverschot in de winter wegpompen, zodat de boeren zo vroeg mogelijk met hun landbouwmachines het land op kunnen, daalt het grondwaterpeil te ver indien we daarna een droge zomer hebben. Ten gevolge van dat te lage grondwaterpeil verzilt onze grond. Daarnaast is zowel ons grond- als oppervlaktewater door onder meer bemesting, van onvoldoende kwaliteit om aan de KRW te voldoen. De opdrachtformulering van de minister van Landbouw voor het Rapport Remkes lijkt veel te beperkt: adviseer hoe om te gaan met de stikstofproblematiek. De relatie tussen landbouw, stikstof en de KRW is groot, maar helaas niet meegenomen in de opdrachtformulering.

Wat vertelt het voorgaande ons? Ja, de stikstofproblematiek is een groot probleem en moet opgelost worden. Hetzelfde geldt voor de uitvoering van de KRW. De EU kan Nederland vanaf 2027 beboeten voor het in gebreke blijven bij het geven van invulling daaraan.

Het meest opvallende is de rode draad in de politieke benadering van dit en soortgelijke problemen: kortetermijnoplossingen, opportunisme en afwezigheid van langetermijnbeleid resulteren keer op keer in de noodzaak van noodverbanden. De afwezigheid van strategisch beleid en politieke moed is de strop voor ons politieke bestel. ■

Door **Thijs Jochems**,
Adviseur en Private
Investor